

MEDIAČE

JUDr. Iveta FERDUSOVÁ

Mediace:

- Postup při řešení konfliktu dvou nebo více stran, kdy se strany konfliktu za účasti mediátora jakožto nezúčastněné osoby snaží dosáhnout takového řešení konfliktu, které je pro ně přijatelné (nikoliv ideální, ale mohou s ním žít).
- Mimosoudní proces řešení sporu, ve kterém třetí neutrální osoba (mediátor) napomáhá stranám konfliktu nalézt pro ně vzájemně přijatelné řešení.
- Postup při řešení konfliktu za účasti jednoho nebo více mediátorů, kteří podporují komunikaci mezi osobami na konfliktu zúčastněnými tak, aby jim pomohli dosáhnout smírného řešení jejich konfliktu uzavřením mediační dohody. (zákonná definice)

Mediátor:

- vede proces,
- ale nerozhoduje,
- neposuzuje míru zavinění jednotlivých stran,
- nezkoumá důkazy,
- neanalyzuje právní aspekty konfliktu,
- neurčuje podobu výsledné dohody,
- pouze pomáhá stranám najít řešení,
- podporuje komunikaci stran,
- výsledkem mediace je dohoda stran.

Právní úprava:

- Zákon č. 202/2012 Sb. o mediaci a o změně některých zákonů

účinnost od 1.9.2012

zákon je transpozicí Evropské směrnice o přeshraniční mediaci v občanských a obchodních věcech (č. 2008/52/ES ze dne 21. 5. 2008)

- Vyhláška ministerstva spravedlnosti č. 277/2012 Sb. o zkouškách a odměně mediátora

Etický kodex advokáta mediátora – Stanovisko sekce pro ADR (Alternative Dispute Resolution)
k výkonu mediace advokátem

Evropský etický kodex mediátora

OSŘ:

§ 100 odstavec 2:

Je-li to účelné a vhodné, může předseda senátu účastníkům řízení nařídit **první setkání se zapsaným mediátorem** (dále jen „mediátor“) v rozsahu 3 hodin a přerušit řízení, nejdéle však na dobu 3 měsíců. Pokud se účastníci bez zbytečného odkladu nedohodnou na osobě mediátora, vybere jej ze seznamu vedeného ministerstvem předseda senátu. Po uplynutí 3 měsíců soud v řízení pokračuje. První setkání nelze nařídit po dobu platnosti předběžného opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí.

§ 150:

Jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, nebo odmítne-li se účastník bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem nařízeného soudem, **nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti přiznat.**

Starý OZ (z.č. 40/1964 Sb.):

§ 112

Uplatní-li věřitel v promlčecí době právo u soudu nebo u jiného příslušného orgánu a v zahájeném řízení řádně pokračuje nebo je-li ohledně jeho práva zahájena mediace podle zákona o mediaci, promlčecí doba neběží od tohoto uplatnění po dobu řízení nebo od tohoto zahájení po dobu mediace. To platí i o právu, které bylo pravomocně přiznáno a pro které byl u soudu nebo u jiného příslušného orgánu navržen výkon rozhodnutí.

§ 583

- (1) K zániku práva proto, že nebylo ve stanovené době uplatněno, dochází jen v případech v zákoně uvedených. K zániku soud přihlédne, i když to dlužník nenamítne.
- (2) Doba stanovená k uplatnění práva podle odstavce 1 neběží, pokud ohledně něj probíhá mediace podle zákona o mediaci.

Starý OBZ (z.č. 513/1991 Sb.):

§ 404a:

Promlčecí doba přestává běžet, jestliže je zahájena mediace podle zákona o mediaci.

§ 406:

- (1) Soudní nebo rozhodčí řízení zahájené proti jednomu spoludlužníku nebo mediace zahájená s jedním spoludlužníkem způsobuje, že přestala běžet promlčecí doba proti jinému spoludlužníku, jenž je s ním ohledně projednávaného nároku zavázán společně a nerozdílně, jestliže jej věřitel vyrozumí písemně o zahájeném řízení nebo zahájené mediaci před uplynutím promlčecí doby.
- (2) Je-li zahájeno proti věřiteli, jehož právo se promlčuje, soudní nebo rozhodčí řízení třetí osobou nebo je-li mezi věřitelem a třetí osobou zahájena mediace ohledně závazku, k jehož splnění použil věřitel plnění poskytnuté dlužníkem, přestane běžet promlčecí doba ohledně práva věřitele, jestliže oznámí písemně dlužníku před uplynutím promlčecí doby, že bylo proti němu zahájeno uvedené řízení nebo že byla zahájena mediace s touto třetí osobou.
- (3) Jestliže soudní řízení, rozhodčí řízení nebo mediace uvedená v odstavcích 1 a 2 skončí, platí, že promlčecí doba ohledně práva věřitele nepřestala běžet, neuplyne však dříve než jeden rok po skončení tohoto řízení nebo mediace.

§ 408:

- (1) Bez ohledu na jiná ustanovení tohoto zákona skončí promlčecí doba nejpozději po uplynutí 10 let ode dne, kdy počala poprvé běžet. Do lhůty podle věty první se nezapočítává doba, po kterou se vede mediace podle zákona o mediaci. Námitku promlčení však nelze uplatnit v soudním nebo rozhodčím řízení, jež bylo zahájeno před uplynutím této lhůty.
- (2) Bylo-li právo pravomocně přiznáno v soudním nebo rozhodčím řízení později než tři měsíce před uplynutím promlčecí doby nebo po jejím uplynutí, lze rozhodnutí soudně vykonat, jestliže řízení o jeho výkonu bylo zahájeno do tří měsíců ode dne, kdy mohlo být zahájeno.

NOZ (z.č. 89/2012 Sb.):

Běh promlčecí lhůty

§ 647

V případě uzavření dohody o mimosoudním jednání věřitele a dlužníka o právu nebo o okolnosti, která právo zakládá, počne promlčecí lhůta běžet poté, co věřitel nebo dlužník výslovně odmítne v takovém jednání pokračovat; počala-li promlčecí lhůta běžet již dříve, po dobu jednání neběží.

Přechodná ustanovení - Lhůty a doby

§ 3036

Podle dosavadních právních předpisů se až do svého zakončení posuzují všechny lhůty a doby, které začaly běžet přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i lhůty a doby pro uplatnění práv, která se řídí dosavadními právními předpisy, i když začnou běžet po dni nabytí účinnosti tohoto zákona.

Smlouva o provedení mediace

= zahájení mediace

účastníci: strany a mediátor

obsah: podmínky provedení mediace mediátorem

X

Mediační dohoda

= výsledek úspěšné mediace

účastníci: strany, mediátor pouze stvrzuje svým podpisem

obsah: dohoda stran o způsobu vyřešení konfliktu

Mediátor

X

Zapsaný mediátor

- splňuje kvalifikační požadavky
  - způsobilost k právním úkonům (svéprávnost)
  - bezúhonnost
  - vysokoškolské vzdělání v magisterském nebo v navazujícím magisterském studijním programu v České republice nebo obdobné uznané vysokoškolské vzdělání v zahraničí
  - v posledním 5 letech neexistence vyškrtnutí ze seznamu
- vykonal státní zkoušku mediátora
- zapsán v seznamu mediátorů vedeném Ministerstvem spravedlnosti

zvláštní kategorie: zapsaný mediátor – advokát

(ČAK zajišťuje vzdělávání, zkoušky, kárné řízení)

Zásady mediace:

- dobrovolnost (jak vstup do mediace, tak i ukončení)
- důvěrnost (povinnost mlčenlivosti mediátora, stran, advokátů)
- neutrálnost (mediátor, podjatost)

Další aspekty a výhody mediace:

- Strany si zachovávají kontrolu nad řešením jejich konfliktu a nad dosažením výsledku
- Rychlost
- Finanční úspory
- Neformálnost (včetně místa setkání)
- Možnost rozšíření okruhu řešených záležitostí – široký záběr
- Statistiky uvádějí až 70% úspěšnost uzavření mediační dohody
- Mediační dohodu lze schválit soudem či notářským zápisem s doložkou vykonatelnosti a získat tak vykonatelný právní titul
- Pokud se strany nedohodnou, lze se obrátit na soud či arbitráž

Fáze mediace:

- Přípravná fáze

Zvážení vhodnosti, kontrola podjatosti, zákonné poučení stran (§3 odst. 4 zákona o mediaci):

- Postavení mediátora v mediaci
- Účely a zásady mediace
- Účinky smlouvy o provedení mediace a mediační dohody
- Možnost mediaci kdykoliv ukončit
- Odměna mediátora za provedenou mediaci a náklady mediace
- Výslovné poučení o tom, že zahájením mediace není dotčeno právo stran domáhat se ochrany svých práv a oprávněných zájmů soudní cestou a o tom, že za obsah mediační dohody jsou odpovědné pouze strany konfliktu

vyjednání a uzavření Smlouvy o provedení mediace => zahájení mediace

- Zahájení mediace

Úvodní slovo mediátora - představení osob, vysvětlení struktury mediačního procesu, odsouhlasení pravidel společného jednání, ověření že strany porozuměly

Navození prostředí důvěry

- Sběr informací

Cíl: získat pro všechny zúčastněné (nejen mediátora) maximum informací za účelem vzájemného porozumění. Mediátor nestuduje spis, nezjišťuje informace předem!

Používané techniky:

- zajištění možnosti nerušeného sdělení stran a jejich vnímání dané situace
- aktivní naslouchání, oční kontakt, řeč těla mediátora
- kladení otevřených otázek (na rozdíl od uzavřených a sugestivních)
- pozorování neverbální komunikace stran
- shrnování a odsouhlasení stranami
- přeformulace, přerámování (pohled na problém z jiného úhlu, např. sklenice poloprázdná x poloplná, např. „*on všechno kontroluje*“ x „*on je hodně odpovědný*“)

- Porozumění zájmům

Cíl: odhalit skutečné zájmy, potřeby a motivy stran

Další používané techniky:

- podpora vzájemné komunikace stran, opuštění soupeřivé pozice
- zrcadlení emocí (*Vidím, že Vás to rozčiluje .... , Cítím ve Vašem hlase smutek ...*)
- parafrázování (*Jestli tomu dobře rozumím, tak byste chtěl ...*)
- povzbuzení, uznání
- přetočení rolí, práce s tichem

- Hledání možností

Cíl: nalézt společné potřeby a zájmy stran

Používané techniky:

- Brainstroming
- Technika „Increase the Pie“ nebo „Split the Pie“
- Zaměření na budoucnost
- Stanovení priorit a hodnot
- Flipchart

- **Vyjednávání**
  - předkládání a vysvětlení návrhů stran
  - soupis možných řešení
  - identifikace nejvhodnějších řešení pro strany
  - ujasnění sporných bodů a otázek
  - zpochybnění nepružných stanovisek

- **Přijetí dohody**
  - rekapitulace porozumění
  - odstranění nejasností a zbývajících detailů
  - sepsání dohody (role advokátů)
  - zpochybnění nepružných stanovisek

- **Ukončení mediace**
  - závěrečné slovo mediátora, poděkování stranám, ocenění
  - rekapitulace procesu a jeho zhodnocení
  - výrok o způsobu ukončení mediace (dohoda dosažena, dohoda o nedohodě, dohoda o odkladu, o přerušení, ...)

Něco z terminologie:

- BATNA
Best Alternative To No Agreement
- WATNA
Worst Alternative To No Agreement
- MLATNA
Most Likely Alternative To No Agreement
- CAUCUS
Oddělené jednání
- Styl mediace
Facilitativní x Evaluativní
- Co-mediace
- Vícestranná mediace

První setkání s mediátorem nařízené soudem:

§ 100 odstavec 2 OSŘ:

Je-li to účelné a vhodné, může předseda senátu účastníkům řízení nařídit první setkání se zapsaným mediátorem (dále jen „mediátor“) v rozsahu 3 hodin a přerušit řízení, nejdéle však na dobu 3 měsíců.

Pokud se účastníci bez zbytečného odkladu nedohodnou na osobě mediátora, vybere jej ze seznamu vedeného ministerstvem předseda senátu. Po uplynutí 3 měsíců soud v řízení pokračuje. První setkání nelze nařídit po dobu platnosti předběžného opatření ve věcech ochrany proti domácímu násilí.

- Nejedná se o mediaci, pouze o informativní schůzku, která může a nemusí vyústit v mediaci
- Nevylučuje možnost provedení mediace jiným mediátorem
- Mediátor není účastníkem soudního řízení
- Mediátor je vázán povinností mlčenlivosti i ohledně prvního setkání
- Odměna se řídí dle vyhlášky, je součástí nákladů řízení
- Mediátor nemá povinnost kontaktovat strany

Advokáti jakožto právní zástupci stran v mediaci:

- Důležitá role
- Sepis Mediační dohody

Zkouška Mediátora

- Písemná část
- Ústní část

- Ministerstvo spravedlnosti
- ČAK

- Zápis v seznamu mediátorů vedeném Ministerstvem spravedlnosti